

És ben coneguda l'enorme popularitat dels focs artificials a tot el territori de la nostra llengua, però més especialment en el País Valencià. Trobem ja *qüet* en el *Llibre de la Universitat* d'Igualada l'any 1506 (Farauo, *Misc. Fabra*, 152, s. v. *bursó*), però en terra valenciana el trobem ja, almenys, el 1445; ens forneix documentació abundosa el llibre de Salvador Careres i Çacarés, *Ensayo de una bibliografía de Libros de Fiestas* (Val., 1925), del qual em dona extrets Joan Fuster: allí trobem aqueix doc., un de *coet volador* el 1459 i d'altres: en el text del primer el mot fa la impressió de ser ja un terme habitual.

És sabuda l'enorme popularitat i arrelament de les activitats pirotècniques en aqueixa terra. Més modernament s'hi ha afegit l'ús de tals explosius per fer esclatar abans una tronada, amenaçadora per a les col·lites, corroborat tot això per la ubiqüitat dels mots en topònims i antropònims val.: «Mas del *Cueter*», «Casetes del *Cueter*», «Plaça dels *Cuets*», «Taller dels *Cuets*» pertot arreu (en els últims es deu tractar, almenys en part, de pirotècnics situats en barraques anti-procellàries, jutjant pel fet de trobar-les escampades pel terme); avui generalment en forma evolucionada, amb *u*, i no amb *o*: Nules, Petrés, Bétera, Lliria, Riba-roja, Polop (*koéts* només a Vilafranca del Maestrat, 1961-63); «tots es anys afegia a l'amagatall des dinés un grapat de chavos, pos de una mineta —día ell— se passa a un *cuhet*, y de un *cubet* a la cordà», *Canyissaes*, p. 121.

Però és que de més a més, el mot té allà una altra acc. que deu ser tan etimològica o més que la general i coneguda: a l'Albufera, almenys, *coets* són una espècie de boga, de tiges en forma de pirrossa («boes d'èstes que <en> fan puros»), que els xicots usen a manera de cigarros; així a Sollana, on d'això s'ha format el colle. *Sequiol del Coetar*, per la gran quantitat que s'hi fa d'aqueixa boga, 1962. Ara bé amb aquest sentit el mot, o en un de molt afí, es documenta ja en el S. XIV: «*coet*, les cimes pel salze en aigua» en el *Tresor dels Pobres*, trad. al cat. en el S. XIV (p. 60).

És probable que existeixi o hi hagi hagut, en aquesta acc., una variant *codat* o *codet*, més etimològica, en algunes comarques, i que d'ella derivi, com a col·lectiu en -ETUM, *El Codadet* (pron. *kodaét*), nom d'un barranc de Montitxelvo, a la comarca interna de Gandia (1962). En tot cas hi ha fonament de sobres per sospitar que es tracta del ll. CAUDATUS 'proveït de cua', 'd'una tija comparable a la cua d'un cavall, com les que acaben en grossa porra'. D'ací un mossàrab *kodáto*, arabitzat com a *kodát*, que sentit com si fos *kodét* pels nostres, fou catalanitzat en *coet*, tant en el sentit del fr. *fusée*, com en el de 'boga amb pirrossa' (jo em decantaria més aviat a creure que el *coet* prengué nom per comparació amb la forma d'aquesta tija, que no pas que la comparació es féu en sentit contrari).

La forma *coda* 'cua' està ben documentada en el mossàrab d'Abenbelclarix (Simonet, s. v.). Suposo que ha tingut curs fins en els Pirineus una variant *codet* com a nom del *coet*, puix que a Benasc vaig sentir «desparen *kodétes*», «més d'un *kodete*» (1965).

Ha existit també un duplicat en el sentit de 'cordatge nàutic', que del català va passar al francès [1445, God.] «corde qui sert à tirer et amener les voiles au vent»: «Pare les *couetz*! Pare les *escoutes*! Pare les *bolines*!» en Rabelais, iv, cap. 22, p. 99; cf. Kemna, «Der Begriff *schiff* im Französischen»; i Sainéan, *La Langue de Rab.* I, 102.

Coet va passar del català a l'arag. *cobete* [1488], d'aquest al cast. *cobete* [1517] i aquest al port. *fogue-te* [fi del S. XVIII]; que començaria per ser adaptat com a **cofete* i amb metàtesi i etimologia popular *foquete* > *foguete*. Veg., de més a més, l'article *cobete* del DCEC, ampliat i rectificat en el DECH. La grossa errada d'AlcM, que suposava el cat. *coet* pres del castellà, ha estat rectificada en la 2.ª ed., però només en el sentit d'esborrar aquest error conspicu i mantenint l'absurda etimologia de M-Lübke, que el fa venir d'un mot francès d'altre sentit (!) i de forma inadequada per a donar fonèticament *coet*.

DERIV.: *Coeter* [S. XVII, DAg.; veg. supra i *Canyissaes*, p. 68]; *coetaire*.

Coetani, *coetern(al)*, V. edat *Coexistent*, -ència, V. *existir* *Cof*, pres de l'angl. *cuff* id. AlcM *Coça*, V. *còfia* i *cofi* *Cofada*, *cofadura*, V. *còfia* *Cofaja*, V. *cofi* *Cofar*, *cofat*, *cofet*, V. *còfia* *Cofeta*, V. *cofi*

COFI, diminutiu de *cofa* que prové de l'àr. *qúffa* 'cabàs', 'canastra'. □ 1.ª doc.: 1284, Reva de Perpinyà:

«Serpeleres grosses d'avens de pes, e caxes de sucre, e *cofins* de verges» (RLR iv, 376). «*Cum sciati fuissent, dixit: colligite fragmenta --- e axí hageren grans cofins e còvens --- e foren omplits -vii- cofins de pa de forment*», StVicentF, *Quaresma*, 175.157; «--- pels mantells / al ruch posats, / e pels sobrats, / dotze, sportins, / del peix *cofins* / e pa, plegats / ---», JRoig (*Spill*, 14888, i veg. coment. de Chabàs).

L'acc. ara més corrent és la de 'rotllana d'espert (un poc coberta, no ben plana), amb un forat rodó a la part superior, on es col·loca la pasta d'oliva, per premsar-la', que el DAg. recull a Reus, i que he sentit a molts pobles de les Garrigues i del Camp (Alforja, 1928): «esportins de posar la sansa a la premsa» definien a Margalef i a la Poble de la Granadella (1935). Més general encara ha estat la de 'cabàs o senalla planera per encabir, estibant-los-hi, productes, sobretot alimentaris, com peix, figures, etc.', que encara s'usa molt generalment, sobretot a les Illes (eiv., «serón», PzCabrero), País Val. i migdia del Princ.. Resta sobretot molt usual, en valenciana i altres zones, la comparació (atapeïts, ple) com a *figues en cofi*, *Canyissaes*, 132, i dit en particular de la gent que omple un lloc més aviat insuficient (Borràs Jarque, *BSCC* xiv, 90). I encara que sigui un terme d'ús més repetit en terres del Migdia, el substantiu ha estat i és encara conegut en les altres zones: en una nadala, impresa a Manresa, que sembla de c. 1800 o poc després, un pastoret diu que regalarà a l'Infant «mel y --- tres o quatre for-